

ارتباط میان مقام خلیفه الهی انسان و اختیار او چیست؟

مختار بودن ضامن رسیدن بندگان به مقام خلیفه الهی انسان

آیا بدون داشتن اختیار می‌توانیم به کمالات انسانی دست یابیم؟

آیا بین مقام خلیفه الهی انسان و اختیار او رابطه‌ای وجود دارد؟

در درس قبل گفتیم که خداوند ما انسان‌ها را مختار آفریده است تا در زندگی قدرت انتخاب داشته باشیم. ما هر تصمیمی که در زندگی می‌گیریم یا هر چیزی که انتخاب می‌کنیم، دارای ارزش یا قدری است و قضا یا نتیجه‌ای را به دنبال دارد. این قانون که قضا و قدر نام دارد، در هر پنج بخش جمادی، گیاهی، حیوانی، عقلی و فوق عقلی یا انسانی ما وجود دارد.

برای نمونه فردی که در سرمایه‌گذاری اقتصادی، انتخاب‌های درست و عاقلانه‌ای می‌کند، نتیجه آن موفقیت و سود خوب و حلالی است که عایدش می‌شود. دیگری برنامه ورزشی و تغذیه مناسبی را در پیش می‌گیرد و قضا و نتیجه انتخابش، برخورداری از بدنی سالم و بانشاط است. در انتخاب رشته تحصیلی، شغل، همسر، محل زندگی، روند تربیت فرزند و همه بخش‌های دیگر زندگی هم به همین منوال است. همه این انتخاب‌ها بدون داشتن اختیار ممکن نیست. ما با اختیاری که داریم، دائماً در زندگی در حال انتخاب هستیم و مسیر زندگی‌مان را مشخص می‌کنیم.

بدون شک اهمیت تصمیم‌ها و انتخاب‌های ما در بخش انسانی یا خود حقیقی‌مان بسیار بیشتر است؛ زیرا بخش انسانی بخش جاودانه ماست و تمام هدف ما از زندگی در دنیا کسب دارایی‌های انسانی و رسیدن به مقام خلیفه الهی است. رسیدن به این مقام هم بدون داشتن اختیار غیرممکن است. ما باید با اختیار خود مسیر و سبک زندگی درست و مطابق با هدف خلقت‌مان را انتخاب کنیم. بنابراین مقام خلیفه الهی انسان، رابطه‌ای مستقیم و ناگسستنی دارند.

در ادامه درس به تشریح ارتباط مقام خلیفه الهی انسان و اختیار او می‌پردازیم.

خلیفگی خداوند در سایه اختیار

برای بررسی ارتباط مقام خلیفه الهی انسان با مختار بودن انسان ابتدا باید ببینیم به چه کسی خلیفه‌الله گفته می‌شود. خلیفه یا جانشین خداوند، یعنی کسی که با بالفعل کردن اسماء و صفات الهی و کسب کمالات انسانی شبیه معشوق حقیقی خود الله شده و به هدف خلقت خود رسیده است.

همان‌طور که می‌دانیم همه ما با روحی پاک و الهی به دنیا می‌آییم و اسماء و صفات الهی را به صورت بالقوه در وجود خود داریم. اما بالفعل کردن این اسماء به خود ما بستگی دارد. یعنی ما خودمان مختاریم سبک زندگی و مسیر حرکت‌مان در دنیا را انتخاب کنیم. ما در زندگی در هر لحظه با ارتباط‌ها، انتخاب‌ها، افکار و رفتارهایی که داریم روح و قلب خود را شکل می‌دهیم. همه ما در دنیا با اختیاری که خداوند به ما داده است در برخورد با نعمت‌ها یا سختی‌ها و مشکلات زندگی، واکنش‌های متفاوتی داریم و همین واکنش‌ها عامل رشد و صعود ما به سوی الله و انسانیت یا بالعکس تنزل ما به سوی طبیعت و حیوانیت هستند.

برای مثال وقتی یکی از اطرافیان ما مانند اعضای خانواده، فامیل، همکاران، همسایگان یا دوستان‌مان در حق ما بدی می‌کنند، برخورد همه ما در مقابل این مسئله یکسان نیست. برخی از ما با گذشت و بخشش برخورد می‌کنیم و اجازه نمی‌دهیم ناراحتی و عصبانیت، ذهن و قلب ما را آلوده کند. اما برخی دیگر از ما برای مدتی طولانی با دلخوری و خشم از طرف مقابل کینه به دل می‌گیریم و دائماً با یادآوری مسئله، آرامش را از خود سلب می‌کنیم و حتی گاهی به فکر مقابله به مثل و گرفتن انتقام از طرف مقابل هستیم. در حالت اول، اسم غفور خداوند را در خود فعال می‌کنیم و به سلامت قلب و مقام خلیفه‌اللهی نزدیک‌تر می‌شویم و در حالت دوم از قلب سلیم و مقام خلیفگی خداوند فاصله می‌گیریم. البته امکان برخوردهای دیگر هم وجود دارد. برای مثال بعضی از افراد نه تنها طرف مقابل را می‌بخشند، بلکه برای او استغفار هم می‌کنند و با خوبی، پاسخ طرف مقابل را می‌دهند. این افراد با سرعت در حال رشد و قرب به الله هستند.

انتخاب همه این حالات و انواع حرکات، تنها با اختیاری که خداوند به ما عطا نموده، ممکن است. به عبارت دیگر ما مختاریم در دنیا در حال کسب اسماء الهی و کمالات انسانی باشیم یا روزبه‌روز از انسانیت فاصله بگیریم؛ همچنین این اختیار را داریم که با سرعت و سبقت به سوی الله و شباهت به او حرکت کنیم یا

حرکتی آرام داشته باشیم. بنابراین ارتباط مقام خلیفه الهی انسان و اختیار انسان، رابطه‌ای کاملاً مستقیم است و بدون داشتن اختیار رسیدن به این مقام غیرممکن است.

در این درس به ارتباط مقام خلیفه الهی انسان پرداختیم. گفتیم که ما به دنیا آمده‌ایم تا به مقام خلیفه‌الهی برسیم. یعنی با کسب اسماء و صفات الهی شبیه معشوق‌مان الله شویم و به نهایت لذت و شادی و آرامش برسیم. رسیدن به این مقام تنها در شرایط تضاد دنیا و در سایه اختیار ممکن است. ما با ورود به دنیا در مسیری پر از فراز و نشیب وارد می‌شویم و هر لحظه در حال انتخاب هستیم و با این انتخاب‌هاست که به مقام خلیفگی خداوند نزدیک یا از آن دور می‌شویم؛ بنابراین ارتباط مقام خلیفه الهی انسان، ارتباطی مشهود و انکارناپذیر است.